

ותן טל ומטר – לעובר בין א"י לחו"ל

שוע"ר סי' קיד

א היה מן הדין להזכיר ולרצות לפניו מיום טוב הראשון של חג, שבחג נידונים על המים. אלא לפי שהגשמים הם סימן קללה בחג הסוכות, שאי אפשר לישב בסוכה בשעת הגשם, אין מזכירין הגשם עד עובר ז' ימי ישיבה בסוכה.

שוע"ר סי' קיז

א מתחילין לשאול בארץ ישראל מליל ז' במרחשון, לפי שהיא ארץ הרים וצריכה לגשמים מיד אחר החג. והיה ראוי לשאול בה מיד אחר החג, אלא שאיחרו השאלה ט"ו ימים אחר החג, כדי שיגיע האחרון שבישראל שעלה לרגל לביתו לנהר פרת, שהוא מקום ישוב היותר רחוק מירושלים, ולא יעצרנו הגשם (ואף לאחר החורבן היו מתאספים ג"כ מכל הסביבות בירושלים לרגל כמו שעושים גם היום, לפיכך לא בטלו תקנת חכמים שתקנו השאלה בארץ ישראל בז' במרחשון). ובבבל וכיוצא בה **שאינה ארץ הרים כארץ ישראל** ואינה צריכה לגשמים מיד אחר החג, מתחילין בליל ס' אחר תקופת תשרי...

ואנו מנהיגו כבני בבל בכל מקום. ויש שתמהו וחלקו על זה, אף שאנו הולכים אחרי חכמי בבל בכל מקום ועושים כמותם במקום שנחלקו חכמי בבל וחכמי ארץ ישראל מפני שתלמוד בבלי הוא עיקר, זהו בדבר איסור והיתר וחיוב ופטור וטומאה וטהרה, אבל בדבר התלוי בצורך השעה ואין בו שינוי לעבור על דברי תורה ראוי לילך אחר השנים והמקומות והזמן. **שבבל שוכנת על מים רבים** ואינה צריכה לגשמים עד ס' לתקופה, או **היה זמן הזרע מאוחר בבבל**, אבל בארצות אלו שזמן הזרע הוא מחצי תשרי ואילך, הדבר ידוע שאם לא ירדו גשמים מיד אחר הזרע שהוא מתקלקל, שהעופות והעכברים יאכלוהו כולו, למה לא נעשה כבני ארץ ישראל ששואלין הגשמים בז' במרחשון. כי בדבר זה אין מחלוקת בין בני בבל ובין בני ארץ ישראל, שיתנו אלו טעם לדבריהם שראוי לעשות כך ואלו נותנים טעם שראוי לעשות כמותן, אלא שבבבל היו עושים כפי הצריך להם ובארץ ישראל כפי הצריך להם, וכן בכל ארץ שהיא רחבת ידים ראוי לעשות בה כפי הצורך לכולה, אפילו לשאול גשמים בימות החמה אם צריכים לכולה ... ולענין הלכה לא נתקבלה סברא זו, שכבר נהגו מעולם בכל תפוצות ישראל שבחוץ לארץ לילך אחר בני בבל בזה ... ומכל מקום אם ארץ אחת כולה צריכה למטר בימות החמה וטעה בה היחיד ושאל מטר בברכת השנים יכול לסמוך על סברא זו בדיעבד ואינו מחויב לחזור ... והוא הדין אם בארצות אלו טעה היחיד ושאל מטר מז' במרחשון ואילך אינו מחויב לחזור.

שו"ת רדב"ז סי' ב'נה

שאלת ממני אודיעך דעתי מי שבא מארץ ישראל למצרים אימתי שואל הגשמים בחשוון כבני ארץ ישראל או ששים יום אחר התקופה כבני מצרים. תשובה זו לא שמעתי, אבל נראה שיש ללמוד ממקרא מגלה שאם דעתו לחזור בזמן שאלת הגשמים שואל כבני ארץ ישראל בשבעה במרחשון ... ומסתברא שאם יש לו אשה ובנים בארץ ישראל אף על פי שאין דעתו לחזור אלא עד שיעבור זמן הגשמים שואל כבני ארץ ישראל שהרי הוא צריך להם ... תדע שהרי יש כמה מקומות שאינם מארץ ישראל ששואלין את הגשמים בשבעה בחשוון.

ברכי יוסף סי' קעז ס"ק ח

ה בן חוצה לארץ הנמצא בארץ ישראל, ובן א"י הנמצא בחו"ל, כל אחד ישאל כבני העיר הנמצא בה. וטעמא, דבן חוצה לארץ הנמצא בארץ ישראל הוא צריך לחיי שעה באותם הימים עמהם ... ודלא כהרדב"ז.

ו בן ארץ ישראל הנמצא בעירו בז' מרחשון, ושאל כמנהג ארץ ישראל בו ביום, ואח"כ יצא ובא לחוצה לארץ בימים מועטים, ואכתי פשו ימים רבים עד יום ס' אחר התקופה, נראה לי דכיון דכבר התחיל לשאול מז' במרחשון הן בעודנו בארץ ישראל, יהי לו מושך מנהגו, וישאל כבני ארץ ישראל, דלא ליהוי כחוכא ואיטלולא.

ח בן ארץ ישראל שהיה נוהג כהרדב"ז דפסק שאם דעתו לחזור בזמן שאלה, או יש לו אשה ובנים בארץ, דשואל מז' בחשוון אף בחוצה לארץ ... נראה דבלחש ישאל כמנהג ארץ ישראל, ובחזרה יזכיר טל כמנהג חוצה לארץ.

לקוטי שיחות ח"ט ע' 464

ברכ"י ורוב האחרונים כתבו שכ"א ינהוג כנוסה מקומו בהוה. וכ"כ בקצות השולחן. (ולכאורה 1) יש לצרף לפס"ד זה גם הענין דלא תתגודדו. 2) צע"ג מפני מה לא פסקו שבדעתו לחזור — במשד ימי הגשמים — ישאל מטר בש"ח כיחיד. ויל"ע בברכי, ואינו תוח"י).

התועדויות תשמ"ג ח"א ע' 187

דובר לאחרונה אודות השקו"ט בקשר לשאלת גשמים בחצי כדור התחתון – מצפון לדרום ... האם הם שואלים גשמים בתקופת החורף שלהם ... לשם פלפול דאורייתא ... אבל בנוגע להלכה בפועל – יש לנהוג כפי שנקבע מנהג המקום ע"י גדולי ישראל לפני כו"כ דורות, וכך נמשך מנהג המקום מדור לדור, עד לדורנו זה – לשאול גשמים באותו זמן ששואלים בחצי כדור העליון.

שו"ת דברי יציב או"ח סי' סט

ואם יחזור בתוך ס' לתקופה, שפסק בברכי יוסף שם אות ו' דכיון שהתחיל בן אר"י בתוך ס' כבני אר"י, אף שבא לחו"ל ינהוג כמו באר"י, דלא ליהוי חוכא ואיטלולא עיין שם ... ויותר מסתבר לי שחזור למנהג מקומו, ורק לבן אר"י דייק כן הברכי יוסף ודו"ק.